כד א מיי' פרק ז מהלכות פסח"מ הלכה כח:
כה ב מיי' פ"ג מ"ב הלכה כז:

תורה אור השלם

1. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה: ויקרא ד, כה
2. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּמָּהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ד, ל

גליון הש"ם

[גמ' אבר ליה אין עושה שירים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו הואיל ומרצה לפיגולו. [מוקן] למקומו ולפינו ממון (גו) [לזמנו] תוס' מנחות דף עט ע"ל ד"ה והלכ וכו' :תוס' ד"ה פסול וכו' ומיהו למ"ד שלא במקומו. לעיל (עו) [כן] ע"כ: בא"ד בודק הפסול שיחזור הכשר ויקבל. ע' לקמן דף לב ע"א תוס' ד"ה ושקינלו:

ליקוטים

אלא שמא לא נתקבל בכלי. פירש בקונטרס [עי' מוסף רש"י] ולא תועיל הזריקה כיון שלא נתקבל דהוה ליה נשפך מצואר הבהמה. וקשה לר' מ"מ מספק יזרוק שמא תועיל הזריקה לאותו שנשפך אחר שנתקבל. ונראה לר' דהכי קאמרי ליה רבנן והלא [שמא] לא נתקבל (שמא) בכלי ונמצא מעלה פסולין על גבי המזבח דאסור כדאמרינן בכמה דוכתי ובהמזבח מקדש [לקמן פז ע"ב] שאם עלו לא ירדו אבל לכתחילה לא. אמר להם אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל בכלי. כלומר יש לסמוך על זריזות הכהנים. והתלמודא מפרש למלתי' על ידי קושיא ותירוץ, מנא ידע, כהנים זריזין הן ויש לסמוך על זריזותן. ודוקא מדם הראוי להתקבל פריך שאותו דם פסול, אבל דם התמצית לא מצי פריך דאע"ג דלא נתקבל אינו פוסל אלא כמים בעלמא חשיב כיון שאין ראוי לכיסוי אינו אסור להעלותו, ולא פריך מדם התמצית אלא משום דמעורב בו ומבטל ליה ברובא דאפילו יהיה כן שיזרוק מאותו שנתקבל בכלי מה מועיל הרי כבר נתבטל בדם התמצית שאינו ראוי לזריקה, דדוקא בדם התמצית איכא לאקשויי הכי אבל בשאר דמים הנזרקים על גבי המזבח בהכשר לא פריך דליבטלו דליהוי כמאן דליתא דהא מודו רבנן לר' יהודה דעולין לא מבטלין אהדדי והלכך דם הנזרק בהכשר לא מצי מבטל ליה (תוס' רפ"ל פסחים סח.): כל שבידו לא הוי דחוי. [ובההיא] דהפריש קרבן ונשתמד בידו לחזור ואפ"ה אמרינן פרק קמא דזבחים [לעיל יב ע"ב] הואיל ונדחה ידחה. עוד אמרינן בזבחים פרק קדשי קדשים [לקמן נט ע"א] כל הקדשים שהיו שם כשנפגם המזבח פסולים הואיל ונדחו ידחו אע"פ שבידו לתקן. וי"ל דשאני התם שקיבל הכשר ונתן הפסול שבקל יכול לתקן שיחזירנו לכשר, הלכך לא חשיב דיחוי (תוס' הרא"ש פוסק לג ע"ל):

שיטה מקובצת

פסול מהו שיעשה שירים. פ"ה [מהו שיעשה שירים לדם שבצואר בהמה], ולא רצה לפרש בקבלה פסול ולא זרק, דהא תנן בהדיא יחזור הכשר ויקבל. ולכך למדתי דהתם משום פסול מתפנה, דמתפנה לא פסלה אלא כראוי לעבודה. וא"ת זרק נמי מפשוט מדתנן קבלו כו' [בכתוב כמוה"ר פסול]: למעוטי שירים שבצואר בהמה. אם לא נתקבל כל הדם, אלא יהיה השירים הנשאר בצואר הבהמה נשפוך ליקוד אלא יפסוק לאמה: הוה אמינא מאי פסול מומא דחוי לעבודת ציבור. ואע"ג דמהאי טעמא מסיק במעילה (דף ה:) דלדרבה עושה שיריים, שאני הכא אלא עשה כלים והרי מעשה אינעבא הוא ושייך לומר אינפא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה אין לך זריקה עושה שיריים:

מוסף רש"י

אין עושה שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו. שאם זרק מקצת הדם על מנת לאכול חוץ לזמנו וחוץ למקומו והשאר זרק אלא במחשבת פיגול אלא כלום הוא, אלא כל הדם שנשחייר נעשה שיריים ופסול: הואיל ומרצה לפיגולו. הואיל וחייקת הדם חשובה היא כל כך דמרצה לפיגול, דקובעת בפיגול, דלעולם לא הוקבע פיגול בכרת עד שעת זריקה (מעילה ה:) פלוגתא דראב"ש ורבנן. ת"ק סבר כום עושה את חבירו דחוי ור"ש סבר כום עושה את חבירו לחוי ור"ש סבר כום עושה לאת חבירו שירים (יומא מ: וכע"ז לקמן קיב.) דלית ליה דחוויין. דלית ליה שיהא הדם דחוי דמעיקרא לא נתקבל בכלי. ומשום הכי אמרינן דלא נתקבל בכלי אלא נתקבל בכלי. ולכך לא נתקבל בכלי. ולכך לא נתקבל בכלי. ולכך ל

אף אני לא אמרתי אלא כשנתקבל בכלי והוא [א] גופיה מנא ידע [ס]כהנים זריזין [ב] ועבדין הייא ומשתפכין והלא דם התמצית מעורב בו רבי יהודה לטעמיה דאמר דם התמצית קרי דם [ע]דתניא [א]דם התמצית באזהרה [פ]רבי יהודה אומר בכרת [ז]והאמר ר' אלעזר מודה רבי יהודה לענין כפרה שאינו מכפר שנאמר [1]כי הדם הוא הנפש [ג] דם שהנפש יוצאה בו קרוי [ד] דם שאין הנפש יוצאה בו אין קרוי דם אלא [ה]רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם [ו]אמר להם רבי יהודה לדבריכם למה פוקקין העזרה אמרו לו שבח הוא לבני אהרן שיהלכו עד ארכובותיהן בדם והא דם הוי חציצה לח הוא ולא הוי חציצה דתנן [ה] [ז]הדם והדיו והדבש והחלב יבישין חוצצין לחין אין חוצצין והא קא מיתווסי מאנייהו ותנן [ו] [ח]היו בגדיו מטושטשין ועבד עבודתו פסולה וכי תימא דמדלו להו [ט]והתניא [2]מדו [ג]כמדתו שלא יחסר ושלא יותיר בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא ולא [י]והתניא [3]והקריב הכהן את הכל [ז] זו [י]הולכת אברים לכבש אלא [כ]בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא ולעבודה היכי אזלי אאיצטבי:

מתני' [ל] [ה]השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ורבי אליעזר פוסל לאכול דבר שדרכו [י]לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית כשר [מ] [ז]לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין [ח]השוחט את הזבח לאכול כזית מן העור ומן הרוטב ומן הקיפה ומן האלל ומן העצמות ומן הגידין ומן הקרנים ומן הטלפים חוץ לזמנו וחוץ למקומו כשר [ט]ואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא השוחט את המוקדשין [י]לאכול שליל או שיליא בחוץ לא פיגל המולק את התורין [כ]לאכול ביציהן בחוץ לא פיגל חלב מוקדשין [ל]וביצי תורין אין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא:

גמ' אמר רבי אלעזר [מ]פיגל בזבח נתפגל השליל בשליל לא נתפגל הזבח פיגל באלל [ח] נתפגלה [ט] מוראה במוראה לא נתפגל אלל פיגל באימורין נתפגלו פרים בפרים לא נתפגלו אימורים לימא מסייע ליה [י]ושוים [נ]שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן לא עשה ולא כלום מאי לאו הא חישב באימורים נתפגלו פרים לא

רש"י

אף אני לא אמרתי. שיאסף אלא בנתקבל בכלי: **והוא גופיה.** רבי יהודה מנא ידע שנתקבל בכלי: **זריזין הן.** ומקבלי לכולהו: **הייא.** מהרה: **באזהרה.** ה' לאוין כתיבי בדם חד לדם התמצית כדאמרינן בכריתות בפ"ק (דף ד:): **ר' יהודה אומר בכרת.** התם יליף טעמא: **אין דם מבטל דם.** דמין במינו לרבי יהודה לא בטיל ולקמן תנן לה בפ' כל הזבחים שנתערבו (דף עח.): **למה פוקקין את העזרה.** ערבי פסחים שלא יצאו הדמים דרך אמה [י] לנחל קדרון: **והא קא הויא חלילה.** בין רגליהם לרצפה ותנן עומד על גבי כלים כו' פסול (לעיל דף טו:): **היו בגדיו מטושטשין** [יא]. לעיל בפ"ב [יח.] תניא לה: **בהולכת אברים לכבש.** הא דקתני שבח הוא לבני אהרן כו' בהולכת אברים קאמר ולקמן פריך ובהולכת דם היכי אזלי: **אאיצטבי.** איצטבאות גבוהין היו שם בנין אבנים ואין הולכין דמן הרצפה הן: **מתני' לאכול דבר שאין דרכו לאכול.** חוץ למקומו או חוץ לזמנו: **קיפה.** מפרש בהעור והרוטב (חולין דף קכ.) תבלין ודקדקת הבשר השוקעת בשולי קדרה: **אלל.** [ס] גיד הצואר שהוא קשה ואין ראוי לאכילה: **ואין חייבין עליהן משום פיגול.** אם היה הזבח פגול שחישב על בשרו או על אימוריו חוץ לזמנו ונתפגל האוכל מאלו פטור: **וטמא.** אם אכל בטומאת הגוף מאחת מאלה הזבח [יב] כשר: **את המוקדשין.** כל היכא דנקיט האי לישנא איירי בנקבות [ע]: **לאכול שליל.** שבמעיה: **לא פיגל.** את הזבח דלאו גופיה דזיבחא הוא: **חלב המוקדשין.** חלב שבדדיה: **אין חייבין עליהן משום פיגול.** אם פיגל בזבח ואכל מחלבה לא מחייב כרת דלאו זיבחא הוא: **גמ' פיגל בזבח.** שחטו ע"מ לאכול או להקטיר חוץ לזמנו: **נתפגל השליל.** האוכל מהשליל חייב: **בשליל.** ששחט את הזבח ע"מ לאכול מן השליל חוץ לזמנו: **לא נתפגל הזבח.** קסבר רבי אלעזר שליל גופיה דזיבחא הויא דעובר ירך אמו הוא ומיהו אין מחשבתו מפגלת הזבח דדבר שאין דרכו לאכול הוא דרובא דאינשי לא אכלי ליה ושליל עצמו (א) לא נתפגל מדקתני מתני' לאכול שליל או שליא בחוץ לא פיגל: **אלל.** של עוף ראוי לאכילה הוא דרכיך: **מוראה.** לא חזי לאכילה דפירשא בעלמא הוא הלכך מחשבה דידה לא מפגלא ומיהו היכא דנתפגל העוף ע"י דבר אחר כיון דאיכא אינשי דאכלי [יג] חייב עליו כרת: **פיגל באימורין.** שחט פרים הנשרפים ע"מ להקטיר אימוריהן חוץ לזמנן: **נתפגלו פרים** [יד]. והאוכל מבשרן חייב: **חישב בפרים.** ששחט ע"מ לאכול מבשרן חוץ לזמנו: **לא נתפגלו אימורי'.** להתחייב כרת האוכל מכליות או מיותרת הכבד שלהם וכל שכן דלא נתפגלו פרים עצמן שהרי חישב לאכול דבר שאין דרכו לאכול. ואיידי דנקט פיגל באימורין נקט נמי לא נתפגלו אימורין: **לימא מסייע ליה.** לר' אלעזר דאמר [טו] מתפגל ואע"פ שאין מפגל כגון שליל ומוראה ובשר הפרים: **ושוין.** ר"ש וחכמים שנחלקו בפ' ב"ש (לקמן מג.) דרבנן אמרי פיגול נוהג בפרים הנשרפים ור"ש אמר כל שאינו על מזבח החיצון אין חייבין עליו משום פיגול ושוין שאם חישב באחת מעבודות הדם לאכול מן הפרים למחר או לשורפן בבית הדשן כהילכתו [טז] למחר לא עשה כלום דמחשבת אכילה לא מהניא בהו דדבר שאין דרכו לאכול הוא ומחשבת שריפה נמי לא [יז] דאמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא אבל שריפה לאו לשון אכילה הוא ואע"ג דאמרן בפירקין דלעיל [לא.] חישב שתאכלהו אש למחר פיגול ה"מ דחשיב בלשון אכילה כדאוקי התם: **מאי לאו.** הא דפליגי רבנן דאמרי פיגול נוהג בהם בבשר דפרים עצמו [יח] קאמר דאם חישב באימורין להקטירם למחר דחשיב כי אורחייהו (ב) ואכילת מזבח נתפגל בשר הפרים ליענש כרת על אכילתו [יט]:

תוספות

אין דם מבטל דם. ודם התמצית זרק ליה לשם מים כרבי אליעזר דפ' התערובות (לקמן דף עז.) דאית ליה רואין אי נמי סבר לה כרבי אליעזר דאמר [פ] נתערב בדם התמצית כשר: **והתניא מדו כמדתו** [כ]. הך פירכא אליבא דמ"ד אבנט מיגז גייז לעיל בפרק שני [דף יח:]: **פיגל בזבח נתפגל שליל.** כיון דאיכא אינשי דאכלי ליה חייב כרת דירך אמו הוא [כא] כו' שאין דרכו לאכול כו' כך פי' בקונטרס וכענין זה [כב] גבי מוראה דלא חזיא לאכילה דפירשא בעלמא היא הלכך מחשבה דידה לא מיפגלא ומיהו היכא דנתפגל העוף ע"י דבר אחר כיון דאיכא אינשי דאכלי חייב עליו כרת ושם דחק בחנם דאפילו חזיא כשאר בשר אינה מפגלת את העוף דמוראה אבית [כג] הדשן ואין בה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח והיינו טעמא דחישב בפרים לא נתפגלו אימורים אבל בשליל לא אפשר לומר כך דלאע"ג דבפ' כילד מערימין (תמורה דף כה:) גבי שוחט את החטאת ונמצא בה בן ארבעה חי תני חדא נאכל לכל אדם ובכל מקום ולעולם וא"כ הייתי יכול לומר דהיינו טעמא דלא פסלא ביה מחשבה משום דלאו גופיה דזיבחא הוא אבל ע"כ ר"א סבירא ליה דגופה דזיבחא הוא דהא אמר פיגל בזבח נתפגל שליל וסבר לה כאידך ברייתא דתניא התם דאין נאכל אלא לזכרי כהונה ליום ולילה לפנים מן הקלעים והתם נמי משני להו הלכך צריך לפרש הטעם כמו שפי' בקונט' ויש דוחקים כאן לפרש [כד] משום דדרשינן בתורת כהנים בפרשת צו [צ] גבי נותר הזבח פרט לשליל ולשיליא [פ] ועל כרחין שייך נותר בשליל כדאיתא בתמורה בפרק כילד מערימין (גם זה שם) גבי שליל שבחטאת דאין נאכל אלא ליום ולילה הילכך אם אינו ענין לנותר תנהו ענין למחשבת נותר ואין נראה פירוש זה דמנא ליה לתנא הא דלמא איצטריך לגופיה למעוטי שליא [כה] מנותר ונראה דמדין שריפה קממעט שליל ושיליא דשריפה כתיבא בקרא: **פיגל באלל נתפגלה מוראה.** בפ' העור והרוטב [כו] (חולין דף קכא.) מודו כו"ע דפלטתו סכין היינו אלל בההוא [כז] איירי הכא ודעולה [כח] איירי שקודר להסיר המוראה בנוצתה דאי אפשר שלא יקח מן הוסט עם המוראה: **באכילת פרים ובשריפתן לא עשה ולא כלום.** דמחשבת אכילה לא מהניא בהו לדבר שאין דרכו לאכול הוא ומחשבת שרפה נמי לא דאמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא אבל שרפה לאו לשון אכילה הוא ואע"ג דאמרינן בפירקין לעיל (דף לא.) חישב שתאכלהו אש למחר [כט] הני מילי דחישב בלשון אכילה כדאוקימנא התם כך פירש בקונטרס ובחנם דחק דלעיל מיירי במידי דראוי לאכילת אדם ומחשב שתאכלהו האש דהוי פיגול אבל האי לא שייך ביה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח:

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פרק ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה ד:
כז ב מיי' פרק ג מהלכות מקוואות הל' ג סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קלח סעיף טו:
כח ג מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הלכה ד:
ד מיי' פ"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה כב:
כט ה מיי' פי"ד שם הלכה ח:
ל ו ז מיי' שם הלכה י:
לא ח מיי' שם הלכה ז:
לב ט מיי' פי"ח שם הלכה כב:
לג י כ מיי' פי"ד שם הלכה ז:
לד ל מיי' פי"ח שם הלכה כב:
לה מ מיי' שם הלכה כג וע"ש בכ"מ:
לו נ מיי' פי"ד שם הלכה ח:

תורה אור השלם

1. רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר: דברים יב, כג
ולמהסה"ש וש"מ צ"ל פסוק זה כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר: ויקרא יז, יא
2. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו, ג
3. וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: ויקרא א, יג

מוסף רש"י

והוא גופיה מנא ידע. רבי יהודה אם נתקבל בכלי, והא חששא בעלמא הוא דקאמר שאם ישפך דמו, וכיון דלתקוני ספיקי אתא היכי מיתקני בהכי שמא לא נתקבל: **כהנים זריזין הן.** וליכא למיחש לשמא לא קיבלוהו. לישנא אחרינא שמא לא נתקבל בכלי, כל זה שאתה שואב מארץ ונמצאת זורק דם פסול, אף אני לא אמרתי למלאות אלא ממקום שיודעין שנשפכו שם דמים שנתקבלו בכלי. וראשון עיקר (פסחים סה.): **כהנים זריזין.** שכולם היו בני תורה וחרדים (שבת כ.). בקיאין הן בכל דכתיב בהן (דברים לג) יורו משפטיך ליעקב (שם קיד:). או: דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קודש (ערובין קג.) **עבדין הייא ומשתפכין.** שממהרין לרוץ ולקרב ולזרוק מיתשיד מידייהו (פסחים שם): **והלא דם התמצית.** של פסחים הרבה מעורב בו. ואי נשפך הדם של אחד כולו בטל במיעוטו ומה תועיל זריקה שהרי בטל: **דם התמצית.** של חולין ושל קדשים: **באזהרה.** בלאו ולא כרת דכתיב (ויקרא יז) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' עד כל אוכליו יכרת, יצא דם התמצית שאינו דם הנפש (פסחים שם): **ר' יהודה אומר בכרת.** דנפקא ליה מריבויא דכל דם (חולין עד:): **מודה ר' יהודה לענין כפרה.** שאינו ראוי לזריקה (פסחים שם): **דם שהנפש יוצאה בו.** דם קילוח, שה' דמים הם בפרק דם שחיטה: **אין דם מבטל דם.** הלכך לא בטיל ההוא דאשתפיך וכל פורתא דמטי מיניה למזבח זריקה היא ומתכשר: **למה פוקקין העזרה.** את נקב חומת העזרה שהדמים המתערבין באמה יוצאים בו לחוץ והיו פוקקין אותו בכל ערבי פסחים, בשלמא לדידי כדי שלא יצא כל דם הנשפך וכשמילא כוס התערובות נמצא מכולם בתוכו ואם נשפך אחד מהן בלא זריקה נמלא זורק ממנו: **והא דם הוי חציצה.** בין רגליהן לרצפה דתנן (לעיל טו:) עומד על הכלי או על גבי רגל חבירו פסול דבעינן לעמוד לשרת ואין זה עמידה: **יבשים חוצצין.** לענין טבילה תנן: **והא קא מיתווסי מאנייהו.** מתלכלכין בדם (פסחים סה:) **מטושטשין.** בטיט (לעיל יח:) **מדו.** ולבש הכהן מדו בד: **כמדתו.** שוה לארך (פסחים שם). כאן למדך שיהא כתונת כהנים למדת קומתו, לא נגררות ולא מסולקות (יומא כג:) **בהולכת אברים לכבש.** הוו מצו מדלן להו, ולקמיה פריך ושאר עבודות היכי עביד (פסחים שם) **והקריב הכהן את הכל.** גבי אברים כתיב והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה (חגיגה יא.). רישא דקרא והקרב והכרעים ירחץ במים, אלמא באברים קמשתעי קרא, ומלבעי כהונה שמע מינה עבודה היא (ערובין קד.) **זו הולכת אברים לכבש.** דאילו הקטרה בהדיא כתיב בקרא והקטיר המזבחה (חגיגה יא.) **אלא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא.** דהאי כהן דכתיב בהולכת אברים על כרחין למעוטי הולכה אחרת בעי, דאי לגופיה לא איצטריך, דהא אשמעינן מקבלה ואילך מצות כהונה (יומא כז.) **אאיצטבי.** איצטבאות של בנין היו שם והרי הן כרצפה (פסחים שם) **לאכול דבר שאין דרכו לאכול.** אימורין אין דרכו לאכול, וחישב עליו חוץ למקומו או חוץ לזמנו (לעיל לא: ובעי"ז כח.) **ולהקטיר.** חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **דבר שאין דרכו להקטיר.** כגון בשר (לעיל כח.): **לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית.** ושניהם חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין.** לפוסלו, דהכא ליכא שיעורא והכא ליכא שיעורא (לעיל כט:) **פחות מכזית כשר.** משנה יתירה היא דהא תנן לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר אלא לר"א איצטריך דאע"ג דפסל ר' אליעזר במחשבה שלא כדרכו דגזר אטו כדרכו ופסל מדרבנן, הכא לא גזר פחות מכזית אטו כזית (עפ"י רש"י מנחות יז.) **קיפה.** פונדרייל"א. דק שבבשר שנולל ליסוד הקדרה שקורין פונדרייל"א (חולין קכ.) **שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן לא עשה כלום.** דמחשבת אכילה בדבר שדרכו לאכול בעינן והני לאו דרכן לאכול, וגבי שריפה נמי אע"ג דכי אורחיה חשיב, אכילת אדם או אכילת מזבח בעינן לפגל, ומ"ד פיגול נוהג בפנימיים, כגון אם חישב על הקטרת אימורים להקטירו למחר (לקמן קד:):

מסורת הש"ס

א) [שבת כ. וש"נ] ירוש' שקלים פ"ב ה"ב וספ"ד, וע' מע"ש פ"ג ה"ב, פסחים פ"ב ה"ז פ"ט ה"ח, חגיגה פ"ג ה"א וה"ג, וע"ע שבת פ"א הי"א, ב) [תוספ' פ"ב דכריתות הי"ב פסחים סה. חולין עד: כריתות ד: ע"ש], ג) ירוש' פסחים פ"ה ה"ח, ד) [פסחים סה. כריתות כב.], ה) [לקמן לו. עח. עט. פסחים סה: מנחות כב. חולין פז: נדה עא:], ו) [פסחים סה:] תו' פסחים פ"ד ה"י, ז) שבת קכ: פסחים סה: מנחות כא. [תו' מקוואות פ"ו ה"ה], ח) לעיל יח. פסחים סה:, ט) יומא כג:, י) שם כז. לעיל ד. וש"נ, כ) עירובין קד., ל) לעיל כח. לא:, מ) [לעיל כט: לקמן סה. מנחות יב: יז. ירוש' פסחים שם ה"ג, נ) [לקמן קד:] ירוש' יומא פ"ו ה"ו, ס) חולין קכא., ע) בהרבה מקומות מצינו דנקט האי לישנא גבי זכרים, עי' זבחי אפרים. ואולי כוונת רש"י ללישנא דמוקדשין בנו"ן, ע"ד הם והן., פ) [לקמן עח.], צ) ת"כ צו פי"ב הט"ו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא נתפגל וכו' ושליל עצמו נמי לא: (ב) ד"ה מאי לאו וכו' כי אורחייהו באכילת:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פיגל בזבח וכו' וע"ב שייך נותר בשליל. קשה לי הא להדיא קתני בברייתא דשמעתין ואין חייבים עליהם משום נותר והרמב"ם פסק דחייב משום נותר. ומלאתי במרכבת המשנה דתירץ דסבירא ליה להרמב"ם דמה דאמר רבא אף אנן נמי תנינא וכו' הא שליל ושליא חייבים. ס"ה דחייב משום נותר וטמא. ומוכח דמתני' פליג אברייתא. אבל תוס' בשמעתין ד"ה הא שליל לא פ"כ. גם אם נימא כך למאי הולרך לדחוק ברייתא דת"כ הא י"ל דהך ברייתא סברה כתנאי וברייתא דסוגיין דאין חייבים משום נותר. וגם פשטא דדברי תוס' דא"א לומר כלל דליכא חיוב בנותר. ולא הזכירו כלל מברייתא דסוגיין וצ"ע:

שינויי נוסחאות

א] והא גופיה (כי"צ), וברש"י כלפנינו: ב] זריזין הן, אי זריזין הן אמאי אשתפיך, אגב דזריזין עבדין הייא ומשתפיך (כי"מ וד' ב' ועוד. וכעי"ז בפסחים): ג] בנפש יכפר (*ש"מ, גליון): ד] בכי"ר א' במקום קרוי דם, איתא מכפר. וכ"ה בפסחים ובכריתות (דק"ס): ה] צ"ל דתניא (הגרי"ב): ו] צ"ל ותניא (הגרי"ב): ז] הכל והקטיר המזבחה כצ"ל (ש"מ): ח] גירסת רא"ד בת"כ פ' צו ספי"ב פיגל בעוף נתפגל המוראה (מלקוטי הלכות): ט] נתפגלה מוראה במוראה לא נתפגל אלל, נמחק. וצ"ל ומוראה לא נתפגל הזבח פיגל בזבח נתפגל אלל ומוראה (הגר"א). ועי' קרן אורה מש"כ בזה: י] האמה (*ש"מ): יא] מטושטשין כו' כצ"ל (ש"מ, כתה"י): יב] צ"ל בזבח (גליון, וכ"ה בדפה"י ועי' דק"ס): יג] דאכלי ליה (כי"י): יד] בכי"פ נוסף אע"ג דלאו בני אכילה נינהו שהרי דינן לשרוף: טו] דאמר יש מתפגל כצ"ל (כי"י): טז] כהילכתן (כתה"י): יז] צ"ל נמי לא מהניא בהו דאמחשבת (צ"ק, ק"נ): יח] עצמן קאמרי כצ"ל (ב"ש, כי"י). ובכי"פ מאי לאו הא דפליגי רבנן ואמרי פיגול נוהג בפרים עצמן קאמרי וכו': יט] אכילתו אלמא בבשר פרים אע"פ שאינו מפגל מתפגל ע"י מחשבת אימורים והיינו כר' אליעזר דאמר פיגל כו': כ] כמדתו. וא"ת ודילמא דעביד להו ע"י אבנט וי"ל הך כו' כצ"ל (ש"מ): כא] הוא ומיהו אין מחשבתו מפגלת הזבח דדבר שאין דרכו לאכול הוא כך פי' בקונטרס כצ"ל (צ"ק): כב] פירש גבי כצ"ל (ש"מ): כג] לבית הדשן אזלא ואין וכו' (שמכ"י): כד] לפרש הטעם דפיגל בשליל לא נתפגל הזבח משום וכו' (שמכ"י): כה] שליא ושליל מנותר. כן תיקן בש"מ. ועי' חק נתן: כו] והרוטב אמרינן (ש"מ): כז] צ"ל ובההוא (הגרי"ב): כח] ובעולה (ד"ו). נ"א ובעולת העוף (צ"ק): כט] למחר דהוי פיגול הני מילי וכו' (ש"מ):

שיטה מקובצת

לאכול כחצי זית. עיין רש"י ריש פ' הקומץ רבה (מנחות יז. ד"ה לאכול): **פיגל בזבח נתפגל השליל** [בשליל לא נתפגל הזבח]. (ואע"ג) דרובא דאינשי לא קא אכלי ליה (מ"מ) [מש"ה] הוי ליה כמחשב בדבר שאין דרכו לאכול. כך פ"ה, והדין עמו שכך צריך לפרש גבי פיגל במוראה ולא כמו שפי' בקונטרס במתני' דמש"ה אם פיגל בשיליא לא נתפגל הזבח משום דלאו גופיה דזבח הוא: **פיגל באלל נתפגלה מוראה.** ואם תאמר הא אלל עצמו לא נתפגל והאוכלו אינו חייב כרת, וי"ל כדפי' הקונטרס דהכא איירי באלל של עוף דרכיך טפי ודנקט מוראה אבל פיגל במוראה לא נתפגל האלל ולא שאר העוף ואפילו בחטאת העוף דאכלי כהני מוראה ואיכא אינשי דאכלי ליה כדפי' גבי שליל, אבל בעולת העוף אפי' תהיה המוראה ראויה לאכול לא פיגל דהא אין בה לא אכילת אדם ולא אכילת המזבח ולבית הדשן אזלי:

הא חישב באימורין נתפגלו אימורין עצמן: ת"ש פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים מועלין בהן משהוקדשו נשחטו הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה מאי לאו לינת בשר וש"מ מגו דפסלה בלינה פסלה בה מחשבה לא לינת אימורים הא מדקתני סיפא כולן מועלין בהן על בית הדשן עד שיותך הבשר מכלל דרישא לינת בשר מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא רישא אימורים וסיפא בשר מותיב (רבא) [רבה] ואלו שאין מפגלין ואין מתפגלין צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תיישים והעור והרוטב והקיפה והאלל והמוראה והעצמות והגידין והקרנים והטלפים והשליל והשיליא וחלב המוקדשין וביצי תורין [כולן] לא מפגלין ולא מתפגלין ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא והמעלה מהן בחוץ פטור מאי לאו לא מפגלין הזבח ולא מתפגלין מחמת זבח לא לא מפגלין את הזבח ולא מתפגלין מחמת עצמן א"ה הא דקתני סיפא כולן לא מפגלין ולא מתפגלין הא תו למה לי וליטעמיך אין חייבין עליו משום פיגול הא תו למה לי אלא איידי דבעי למיתנא נותר וטמא תנא פיגול הכא נמי איידי דבעי למיתני המעלה מהן בחוץ תנא נמי וכולן לא מפגלין ולא מתפגלין רבא אמר אף אנן נמי תנינא השוחט את המוקדשים לאכול שליל או שיליא בחוץ לא פיגל והמולק את התורים לאכול ביציהם בחוץ לא פיגל והדר תני חלב המוקדשין וביצי תורים אין חייב עליהן משום פיגול נותר וטמא הא שליל ושיליא חייבים אלא לאו ש"מ כאן מחמת הזבח כאן מחמת עצמן ש"מ: תנן התם ובעלי מומין ר"ע מכשיר בבעלי מומים א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא הכשיר ר"ע אלא בדוקין שבעין הואיל וכשירים בעופות והוא שקדם הקדישה את מומה (א"ר חייא בר אבא) ומודה רבי עקיבא בעולת נקבה דכמאן דקדם מומה להקדישה דמי מתיב רבי זירא המעלה מהן בחוץ פטור הא מאימן חייב והיכי משכחת לה בעולת נקבה אי אמרת בשלמא קסבר רבי עקיבא עולת נקבה אם עלתה לא תרד הא מני ר"ע היא אלא אי אמרת אם עלתה תרד הא מני אימא המעלה מהן בחוץ פטור הא מאימורי אימן חייב והא מהן קתני ואימן דומיא דידהו אלא אימא המעלה מאימוריהן בחוץ פטור הא מאימורי אימן חייב:

מתני' שחטו על מנת להניח את דמו או אימוריו למחר או להוציאן לחוץ רבי יהודה פוסל וחכמים מכשירין ע"מ ליתנן על גבי הכבש שלא כנגד היסוד וליתן את הניתנים למטה למעלן ואת הניתנים

רש"י

אימורין עצמן. יותרת הכבד והכליות אבל לא בשר שאין מתפגל בדבר שהוא גופו [של] זבח אלא דבר המפגל ט] דכיון דלא חשיב אכילה לענין פיגול לא חשיב נמי אכילה לענין איפגולי: **הוכשרו.** נתקנו י] לקבוע פסולין הללו: **בטבול יום ובמחוסר כיפורים.** אם נגעו בהן: יא] **מדפסלה לינה.** פסלה נמי מחשבת לינה: **מאי לאו לינת בשר.** קתני שאם לן נפסל וה"ה למחשבת לינה שפוסלת בבשר ונהי נמי דהיכא דחישב אבשר עצמו לא תדוק מינה דהא מחשבה בדבר שדרכו לאכול בעי יב] וברייתא לעיל נמי תניא בהדיא ושוין שאם חישב לאכול פרים לא עשה כלום אפילו לפסול מיהו הא דייקינן מינה דמחשבת לינת אימורים מפגלת הבשר כרבי אלעזר: **לא לינת אימורים.** דקתני יג] דפסלה האימורים נפסלים בלינה קתני ודכוותה פשוט יד] מינה דמחשבת לינת אימורים מפגלת באימורין: **עד שיתיך את הבשר.** גרסינן במס' מעילה [דף ט.] ול"ג משיותך דא"כ הוה ליה דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו ו) אבל עד שיתיך דאכתי אית בהו טו] צורך עבודת גבוה קרי בהו טו] מקדשי ה': **ולא מתפגלין.** לקמיה מפרש ליה: **צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תישים.** איצטריך לאשמועינן דלא מהניא מחשבה בהו משום דעור הראש קרב עם הראש שאינו בכלל הפשט כדתניא בהשוחט (חולין דף כז.) מנין לרבות הראש שכבר הותז ומהניא ביה מחשבת הקטרה בהנך מיהא לא מהניא מחשבה אם חישב להקטיר למחר דלאו דרכו להקטיר הוא דגבי אם עלו ירדו קא תני להו בפ' המזבח (לקמן דף פה:): **והמוראה.** של עוף: **והאלל.** של בהמה. והעובר ל"ג דהיינו שליל: **וחלב המוקדשין.** חלב שבדדי נקבה: הכי גרסי' לברייתא הכא ובתוספתא כך שנוייה כולן לא מפגלין ולא מתפגלין ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא והמעלה מהן בחוץ פטור ה"ג לגירסא דגמ' מאי לאו לא מפגלין את הזבח ולא מתפגלין מחמת הזבח לא לא מפגלין את הזבח ולא מתפגלים מחמת עצמן אי הכי הא דקתני סיפא כולן לא מפגלים ולא מתפגלין הא תו למה לי וליטעמיך אין חייבין עליהן משום פיגול תו טז] למה לי אלא איידי דבעי למיתני נותר וטמא תנא פגול ה"נ איידי דבעי למיתני המעלה מהן כו'. אין חייבין עליהן משום פיגול אם חישב בזבח פיגול ואכל מאלו. **והמעלה מהן בחוץ פטור** דאין ראויין לפתח אהל מועד יז]. [וה"פ] מאי לאו אין מפגלין את הזבח אם זרק ע"מ לאכול או להקטיר מאלו חוץ לזמנו הזבח כשר: **ולא מתפגלין מחמת הזבח.** אם חישב לאכול מבשר הזבח או להקטיר יח] (מחמת) אימורין חוץ לזמנו ולא יט] נתפגלו אלו ליענש באכילתו כ] כרת. ותיובתא דר"א דהכא שליל ומוראה תנן: **מחמת עצמן.** אם זרק ע"מ לאכול לאלו כא] חוץ לזמנו אין מתפגלין שאין מחשבתו מחשבה: **הא תו למה לי.** לאו לאיתויי דאף מחמת זבח אין מתפגלין: **וליטעמיך אין חייבין עליהם משום פיגול.** פעם שלישית למה לי למיתני הא כב] מאי תיתי לאשמועינן לדידך אלא על כרחך משנה (א) לאו דוקא אלא אגררא דטמא ונותר נסבה, לרבי אלעזר נמי משנה שניה לא תיקשי דאגררא דהמעלה מהן בחוץ נסבה: **אף אנן נמי תנינא.** כרבי אלעזר דשליל ושיליא מתפגלין ולא מפגלין: **לא פיגל.** משמע לא את עצמן ולא את הזבח: **הא שליל ושיליא חייבין.** עליהן משום פיגול אלמא מתורת מפגל אפקעינהו לא אפקעינהו כג] מתורת מתפגל לא אפקעינהו: **מחמת זבח.** מתפגלין מחמת מחשבת עצמן לא מתפגלין: **תנן התם.** גבי אם עלו לא ירדו בפרק המזבח: **מכשיר.** אם עלו שלא ירדו: **וכשרין בעופות.** לכתחילה ז) שאין פוסל בהן אלא חסרון אבר כגון יבש גפה נסמית עינה (וילאת) כד] או נקטעה רגלה משום ח) הקריבהו נא לפחתך כדמפרש כה] בבכורות כו]: **דוקין.** טייל"א בלע"ז לשון או דק (ויקרא כא) כמו הנוטה כדוק (ישעיה מ) [אבל] דוקין שבעין לא פסלי בהו ואע"ג דמום גמור הוא לא נאמרו מומין אלא בבהמה דכתיב תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים (ויקרא כב) מיניה כז] דרשי' (מנחות דף כה.) תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות הואיל כח] וכשרין בעופות לכתחלה בבהמה אם עלו לא ירדו: **והוא שקדם הקדשן את מומן.** אבל קדם מומן את הקדשן לא חלה עליהן קדושת מזבח מעולם אלא קדושת דמים ואין המזבח מקדש פסולין אלא שנראו לו כדמפרש בפ' המזבח ט): **ומודה ר"ע בעולת בהמה נקבה.** שתרד ואע"פ שכשרה בעופות לכתחילה מ"ט דכמאן דקדם מומה להקדישה הוא שאין לך מום בעולה גדול מזה דכל עולה זכר הוא: **המעלה מהן בחוץ.** בברייתא דלעיל תנן כט] לה וקתני בה שליל ומעלה מהן משמע מבשרו ל] פטור דלאו גופיה דזיבחא הוא ולא חזי להקרבה כדתניא בבהמה המקשה (חולין דף עה.) מה יותרת כבד וכליות האמורים באשם מוצא מכלל שליל אף כל מוצא מכלל שליל הא מבשר אימן חייב: **והיכי משכחת לה בעולת נקבה.** דאילו בשלמים המעלה מבשר בחוץ פטור דלא מתקבל בפנים הוא כדתנן בפרק בתרא (לקמן דף קיב:) המעלה מבשר חטאת כו': **הא מני ר"ע היא.** דכיון דבפנים אם עלתה לא תרד מיחייב עלה בחוץ: הכי גרסינן **אימא המעלה מהן בחוץ פטור הא מאימורי אימן חייב והא מהן קתני ואימן דומיא דידהו: אימא המעלה מאימוריהן בחוץ פטור הא מאימורי אימן חייב.** לא תימא הא מאימן חייב אלא אימא הא אימורי לא] אימן חייב ובשלמים או בחטאת עסקינן שאין נקבות: **והא מהן קתני.** דמשמע מבשרן: **ואימן דומיא דידהו.** לב] ודייקינן מינה הא מאימן חייב ע"כ דומיא דידה לג] דייקינן מן הבשר ע"כ לד] בעולה קאי: **מתני' רבי יהודה פוסל.** אף על פי שאין כאן לא אכילה ולא הקטרה. ובגמרא [דף לו.] מפרש טעמא: **שלא כנגד היסוד.** או על המזבח שלא כנגד היסוד:

גמ'

תוספות

וש"מ מיגו דפסלה בה לינה פסלה בה מחשבה. תימה דלישני כדמשני לקמן פרק טבול יום (דף קד:) דלמא מחשבה לא פסלה לינה פסלה וי"ל משום דלא בעי למפשט הא דבעי ר' ירמיה פ' טבול יום לינה מהו שתועיל בפרים הנשרפים ועוד י"ל דקסבר הש"ס דאי לינה מועלת מועיל לה] פיגול לענין דאם פיגל באימורים פיגל הבשר לכל הפחות: **לאכול שליל או שיליא בחוץ לא פיגל.** הוא הדין למחר: **הא שליל ושליא חייבין אלא ש"מ כאן מחמת זבח כו'.** וא"ת אכתי נותר וטמא קשיא דמשמע הכא (דוקא) לו][דיוקא] דאשליל ושיליא חייבין משום נותר וטמא וברייתא דלעיל קתני ואין חייבין עליהם משום פיגול ונותר וטמא וי"ל דלעולם לז] אין חייבין אשליל ושיליא משום נותר וטמא והאי (דשירייה) [דשיירינהו] משום פיגול: **אלא בדוקין שבעין הואיל וכשרים בעופות.** לאו דוקא דוקין שבעין דה"ה שאר מומין שאינן מחוסרי אבר כדאמר בפרק קמא דקדושין (דף כד:) דוקא יבש גפה לח] ונסמית עינה י) אי נמי שאר מומין פסלי מדרבנן ומה שפי' בקונטרס דמחוסר אבר פסול בעוף משום הקריבהו נא לפחתך בחנם פירש דבהדיא דריש לה בקדושין (ג"ז שם) מדכתיב מן העוף ולא כל העוף:

עין משפט נר מצוה

לז א ב מיי' פ"ב מהל' מעילה הלכה ד:
לח ג מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הלכה ח:

מוסף רש"י

לינת אימורין. דבמידי דהקטרה ודאי פסלה לינה (לקמן קד:) **מועלין בהן על בית הדשן.** פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים הן קדשי קדשים, והזאת דמן קובען לפיגול אם חישב עליהן בשעת שחיטה, וכיון דלית בהו היתר לכהנים מועלין בהן בבית הדשן במקום שריפתן: **עד שיותך הבשר.** עד שיתעכל הבשר שנעשה אפר דהיינו מצותן (מעילה ט.). דכל זמן שלא נעשית מצותן מועלין בהן (לקמן שם) **אלא בדוקין שבעין.** דהוי מום עובר ואינו ניכר (מנחות עט. וע"ש ברש"ש): **דוקין.** טול"א כגון (ישעיה מ) הנוטה כדוק שמים, ולהכי לא ירדו דאין מומן ניכר כל כך, ל"א דוקין שיש לו מום בעפעפים, ולהכי קרי לעפעפים דוק, [דעפעפים] על העין כרקיע, דהכי אמרינן בספרי אגודות העין דומה לעולם קטן, העפעפים [העליון] כנגד הרקיע והתחתון כנגד הארץ והלבן שמקיף את העין כנגד ים אוקינוס שסובב את העולם והשחור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה (בכורות טז.): **הואיל וכשרים בעופות.** דכתיב (ויקרא כב) תמים זכר בכבשים, תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות, ומיהו מחוסר אבר לא משום הקריבהו נא לפחתך, וכל מום מגונה: **והוא שקדם הקדישה את מומה.** שחלה עליהן קדושת מזבח קודם, אבל קדם מומן להקדשן לא היו קדשי מזבח מימיהן ואין המזבח מקדשן (לקמן פה:):

ליקוטים

מתני'. שחטו על מנת להניח את דמו כו' ר"י פוסל וחכמים מכשירין. פי' ת"ק סבר דוקא לזרוק דמו ולהקטיר אימוריו למחר או לזרוק דמו ולהקטיר אימוריו בחוץ הוא דהויא מחשבה הפוסלת, כדנפ"ל (לעיל כח:) מהאכל יאכל אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח, אבל מחשבת הינוח למחר או מחשבת הוצאת חוץ לא הויא מחשבה לפסול, ואע"פ שחישב על דבר שאם עשה מעשה נפסל הקרבן בכך, המעשה פוסלת הקרבן אם עשה, אבל אם חישב ולא עשה אינה פוסלת המחשבה, ומש"ה תני בכל הפסיליות הללו שאין המחשבה שלהן פוסלת כי אם מחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו או מחשבת שלא לשמו גבי פסח וחטאת, ומחשבת ערלים וטמאים אע"ג דפסלה גבי פסח כדתנן בפסחים (סא ע"א) שחטו לערלים ולטמאים פסול, משום דבעי' שיהא הפסח נשחט לשם אוכליו כדנפ"ל מאיש לפי אוכלו תכוסו, אבל בשאר זבחים אינה פוסלת ומשום הכי תני גבי פסח לשבר עצמות הפסח ולוכל ממנו נא, דדוקא מחשבה זו לא פסלא גבי פסח אבל מחשבת ערלים וטמאים פוסלת בו. ור' יהודה פוסל במחשבת הינוח ומחשבת הוצאת חוץ (פסקי רי"ד):
מכאן שייך לעמ' הבא
ובשר זבח תודת שלמיו כו'. יש כאן רבויין הרבה לרבות חטאת ואשם ואיל נזיר וחגיגת י"ד שיהיו נאכלין ליום ולילה. לשון רש"י [ויקרא ז, טו]. ואין זה נכון, שחגיגת י"ד נאכלת לב' ימים ולילה אחד כשאר שלמים. וכן שנינו במסכת פסחים [עא ע"ב] אשר תזבח בערב ביום הראשון בחגיגת י"ד הכתוב מדבר שנאכלת לב' ימים ולילה אחד, שכשהוא אומר ביום הראשון עד בקר הרי בקר שני אמור. ורש"י עצמו כתב זה בסדר ראה אנכי [דברים טז, ד] אבל בכאן סבר הרב כדברי בן תימא דאמר [פסחים ע ע"א] חגיגת י"ד שהיא באה עם הפסח הרי היא כפסח ונאכלת ליום ולילה ואינה נאכלת אלא צלי עד חצות ואינה נאכלת אלא בלילה. אבל לדברי בן תימא אינה באה מריבויין הללו אלא שהיא כפסח לכל דבר ואינה באה אלא מן הצאן וזכר ובן שנה מדכתיב ולא ילין לבקר זבח חג הפסח וגו' כדאיתא התם. אבל כתב הרב זה מברייתא השנויה בת"כ דקתני ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל הרי זה בא ללמד על הנאכלין ליום אחד שיהיו נאכלין ליום אחד, אין לי אלא תודה ומניין לרבות את הלחם ת"ל קרבנו, ומניין לרבות את הולדות ואת התמורות ת"ל ובשר, ומניין לרבות חטאות ואשמות ת"ל זבח, ומנין לרבות שלמי נזיר ושלמים הבאים מחמת הפסח ת"ל שלמיו, זו היא הברייתא הזו, ופירש הרב בשלמים הבאים מחמת הפסח שהיא חגיגת י"ד שהיא באה עם הפסח. וכן מצאתי במסכת פסחים בפ' מי שהיה [דף צו ע"ב] שפי' לשם ב' לשונות בשלמים הבאים מחמת הפסח וכתב ל"א חגיגת ארבעה עשר וזו שמעתי. וסמך הרב בכאן על שמועתו, ואין הדבר כן, אלא שלמים הבאים מחמת הפסח היינו מותר

מסורת הש"ס

א) לקמן קד: מעילה ט., ב) תוספ' פ"ג ה"ה, ג) לקמן פד., ד) לקמן פה: ע"ש, ה) [לעיל כז.], ו) לקמן מו., ז) קידושין כד לקמן קטז. מנחות ו כה. חולין כג. תמורה יד., ח) מלאכי א ח, ט) לקמן פד., י) שייך למשנה לעיל ע"א, כ) [עי' תו' לקמן עז: ד"ה הכא]:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וליטעמיך וכו' משנה שלישית לאו דוקא:

גליון הש"ס

[תוס' ד"ה אלא וכו' לא דוקא דוקין שבעין וכו'. עי' בפירש"י מנחות דף עט ע"א ד"ה בדוקין שבעין וכו']:

לעזי רש"י

טייל"א. תבלול (כתם בעין המכהה את הראייה)

שינויי נוסחאות

א] בה לינה כצ"ל (*ש"מ, וכ"ה בתוס'): ב] נ"ל עליהם (כ"י ב, ג): ג] בכתה"י נוסף פטור: ד] בכתה"י וש"מ אמר רבא: ה] בכתה"י הקדישן את מומן (וכ"ה ברש"י). והתיבות שאח"ז במוסגר ליתא בכתה"י, וכן ליתא לקמן דף פה ע"ב, וגם הש"מ מחקן: ו] בד"ו בעולה נקבה וכן להלן בעולה, עולה: ז] בד"ו רפ"ט להוציאו (וכ"ה בב"ש). וכ"ה גי' תוס' לעיל דף לו ע"א סד"ה שיאכלוהו עיי"ש ועי' דק"ס: ח] בכ"י ליתן את הניתנים למטה למעלה ואת הניתנים למעלה למטה. וכ"ה במשניות: ט] המפגל אבל פרים עצמן כיון דלא וכו' כצ"ל (ש"מ): י] נתקנו לידי קיבול פסולין (ש"מ, כי"פ): יא] דיבור זה שייך אחר דיבור שאח"ז: יב] בכי"פ בעינן ובברייתא: יג] הא דקתני דפסלה בלינה כצ"ל (צ"ק ודברי נחמיה). ובכתה"י וד"ו רפ"ט וש"ח הגירסא קתני (במקום דקתני) ולפ"ז א"צ להגיה. נ"ל: יד] ס"א דייק מינה (גליון): טו] ביה (שמכ"י): טז] הא תו (כ"י): יז] כאן הס"ד ותיבת [וה"פ] נמחק (בה"ז, ד"ו): יח] להקטיר מאימוריו חוץ כצ"ל (ש"מ, כתה"י): יט] נ"ל לא (צ"ק): כ] על אכילתן כצ"ל (*ב"ש): כא] מאלו חוץ לזמנן (כ"י): כב] הא תנא תרתי לאשמועינן דידך אלא וכו' כצ"ל (שמכ"י וד"ו רפ"ט וש"ח. ועי' צ"ק): כג] בכתה"י אפקינהו: כד] יעב"ץ מוחק תיבת ויצאת. אבל בטה"ק מפרש לה עיי"ש, ועי' תוס' לקמן דף סח ריש ע"ב: כה] בבכורות לא נמצא מפורש זה. ובס' זבחי אפרים הגיה דצ"ל כדמוכח, וקאי אדלעיל, עש"ב: כו] בבכורות, אבל דוקין שבעין כו', כצ"ל (שמכ"י, וכ"ה בכי"פ). ובכי"י נמצא כ"ז בגליון הכ"י: כז] נ"ל ומיניה (בה"ז): כח] נ"ל והואיל (כי"ב, ג): כט] תנינן (כי"פ): ל] מבשרן (כתה"י): לא] מאימורי (כתה"י וד"ו): לב] נ"ל ודדייקינן (שמכ"י, וכ"ה בכי"פ): לג] נ"ל דידהו (שמכ"י): לד] ועל כרחיך (כ"י): לה] מועיל נמי (ש"מ): לו] נ"ל מהאי דיוקא (ש"מ): לז] גירסת חק נתן דלעולם חייבין אשליל ושיליא משום נותר וטמא והאי דערביה משום פיגול. ועיי"ש בח"נ: לח] גפה נקטעה רגלה נחטטה עינה (ב"ש), ועי' תוס' לקמן סח ריש ע"ב:

שיטה מקובצת

מגו דפסלה בה לינה פסלה בה מחשבה. פי' אם חישב לינה באימורין פסל נמי הבשר, [אבל אם חישב בבשר עצמו לא פסלן] (עצמה) דמחשבה בדבר שדרכו לאכול בעינן (וחישבת) [ומחשבה] באכילת פרים ובשריפתן לאו כלום היא, אלא ש"מ דלענין לינת אימורין קאמר דמפגלין הבשר (מהר"פ): **צמר שבראשי כבשים.** איצטריך לאשמועינן דלא מהני בה מחשבה ואע"ג דעור הראש קרב עם הראש שאינו בכלל הפשטה אפ"ה לא מהני בה מחשבה משום דלא קרינא ביה בלמר אכילת מזבח לפי שהוא בטל אגב הראש (מהר"פ): **תוד"ה וש"מ כו' תימה דלישני בדמשני לקמן כו' ועוד י"ל כו'.** ועוד י"ל דלקמן ר"ל דלינה פסלה בבשר ומחשבה לא פסלה כשחשב בבשר עצמו, אבל כשחשב באימורים דין הוא שיועיל לפגל הבשר כיון דשייכא לינה בבשר (מתוס' הר"פ ז"ל): **ד"ה הא שליל וכו' וי"ל דלעולם אין חייבין אשליל ושליא משום נותר וטמא. והאי דשיירינהו משום (דשייך) פיגול דשייך בהו פיגול משום זבח, וטעמא משום דבנותר איכא מיעוטא הזבח כדפי' לעיל ופיגול וטמא ילפי' מנותר, אבל חישב בזבח בהא לא ילפינן מנותר למעוטי מכרת לאכילת שליל ושליא, ופשיטא דבלאו מיעוטא יש לחלק בין נותר לפיגול מידי דהוי אפרים דאמר לעיל פיגל באימורים כו' (מהר"פ):

גמ׳ תרי קראי כתיבי בנותר. חד בפסח וחד בתודה: **תליפין.** מפריש תודתו ואכלה והפרישם אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה הוא שניה חליפי תודה וקריבה: **וולדות תמורה** [ח]. ולד תודה ותמורת תודה וכולן קריבין כדאמרי׳ בבכורות (יד:) רק קדשין אלו התמורות אשר יהיה [ט] לך אלו הוולדות בכולן אי קורא בהן תשא ובאת וגו׳: **ס״ל ובשר.** דהוה ליה למכתב ותודתו ביומו יאכל הוה ליה קרא יתירא לדרשא: **שלמי נזיר.** אינו נזיר הטעון לחם כמותה [י]: **ושלמי פסח.** חגיגת ארבעה עשר. אבל שלמים בעלמא לא מצי לרבויי דהא כתיב בהדיא בהו שני ימים [כ] ביום זבחכם יאכל וממחרת: **ה״ג א״כ לימא קרא לא פוסילו.** כדכתיב בכל שאר הנותרים לשון נותר: **ועוד טעמא דר׳ יהודה ע״כ סברא הוא.** ולא מריבוי דקרא אלא ס״ל דהואיל ומיפסיל בהולאה והיינו מיפסיל נמי במחשבת הולאה והיינו: **שאם הניח למחר שהוא פסול.** מ״ [כא] דלא נפסל בשקיעת חמה: **ונפלגו נמי ר׳ יהודה בכולהו.** הואיל וטעמא מהאי סברא הוא נפלוג בכולהו הכי דמתני׳ דקתני בשר. ומשנינן בהי מיינייהו נפלוג: **מי קא מיפסיל.** אם היה שובר את העצמות או אוכל גא: **שיקריבוהו טמאים מי קמיפסיל.** והאי יא] יקריבוהו בטימורין קאמר דומיא דיאכלוהו יב] בבשר וכן אם יאכלו טמאים או ערלים זבח שנזרק דמו כהלכתו מי מפסיל מלרות: ה״ג **לישנא אחרינא כל דמיה.** מי ישמע לו להקריבו בפסול הכהנים טמאים לא ישמעו לו וכן הערלים להקריב למזבח בעבירה או לאכול קדש בעבירה הלכך אין מחשבתו מחשבה בדבר התלוי באחרים: **לערב** (ג) **דמן בדם כו׳.** כולי האי משינויא כלומר ואי איפליג בלערב דמה כו׳ אין דם מבטל דם וכיון דעירוב לא פסיל מחשבת עירוב [נמי] לא פסיל: **ליתן אם הניתנין כו׳.** (ג) ליפלוג יג] במחשבה שלא במקומו: **ר׳ יהודה לטעמיה דאמר.** אפילו יהביה חוץ למקומו לא מיפסיל זיבחא מלרות דשלא במקומו כמקומו דמי בפ״ב [לעיל כו:] דאוקימנא מתניתין יד] דחישב ליתן את הניתנין למטה למעלה כו׳ דס״ל לתנא דשלא במקומו כמקומו דמי דמסקנא טו] מידי דהוה אמחשבת הינוח ואליבא דר׳ יהודה: (ד) **ולפלוג גליתן אם הניתנין בפנים בחוץ** טז]. והניתנין בחוץ שחשב ליתן בפנים קא מקשי דהתם ודאי אי הוה יהיב חטאת החיצונה בפנים מיפסלא דכתיב וכל חטאת אשר יובא וגו׳ (ויקרא ו): **קסבר רבי יהודה.** מחשבה ליתן את הניתנין בחוץ בפנים לא פסלא דגבי מחשבת חוץ לזמנו יח] כתוב שלישי ודרשינן ט) שיהא אותו חוץ משולש בדם ובשר ואימורין דהיינו חוץ לעזרה ממש שנשעת היתר הבמות נשחטו בכל אלה יט] הלכך גזירת הכתוב דפסול חוץ למקומו אבל להכניסו לפנים לא מחשבה היא: **דבר רע.** לא תזבח לה׳ אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום וגו׳ ריבה כאן אזהרה אלא ישחוט החטאת בדרום: **וחטאת שנכנס דמה לפנים כו׳.** כלומר לא תזבחנו ע״מ להכניס דמה לפנים ולא בהכנסה ממש קמשהר ליה אלא במחשבת הכנסה דהא בזביחה קאי וקא קרי ליה דבר רע אלמא כ] מיפסיל: **הכנים בשוגג כשר.** בפרק כל הזבחים שנתערבו כ) וקיימא לן התם בגמרא בשילהי פירקין [פג.] דהא דדייקינן הא מזיד פסול בשכיפר בשנתן ממנו על מזבח הפנימי הוא דקפסיל רבי יהודה ולא מיפסל בהכנסה כא]: **והשתא ומה תרי** קראי כתיבי בנותר. חד בפסח וחד בתודה וקימה דדרים בשם אינו כב] דמפסח היכי ילפי׳ שאר נותר: **שלמי פסח.** פירשתי בפ״ק סמוך כג] לתחילתו (לעיל ט.) כ): **שיאכלוהו טמאים** ויקריבוהו טמאים זיבחא גופיה מי מיפסיל. פי׳ בקונטרס דהאי יקריבוהו בטימורין קאמר ולא בדם דומיא דיאכלוהו כד] בבשר דאם אכלו טמאין או ערלים זבח שנזרק דמו כהלכתו מי מפסיל קרבן מלרות וא״ת חיישב להניח אימורים למחר או כה] בחוץ אמאי פסול הלא אם הניח אימורים עד למחר או כו] בחוץ כיון שנזרק דמו כהלכתו לא נפסל קרבן מלרות וי״ל דלא דמי דהניח אימורין למחר אי עביד במחשבתו כז] מיפסיל כוליה קרבן בקדשים הנאכלים ליום ולילה דכיון דהוו אימורין בעין כח) כל כמה דלא מיקטרי לא משתרי בשר באכילה וכי מטי למחר מפסיל בשר משום נותר אבל שיקריבוהו טמאים לא מיפסיל בשר חדא דהקריבוהו טמאין אם עלו לא ירדו ועוד נטמאו אימורים או אבדו משתרי בשר באכילה כיון דנזרק הדם כהלכתו כט] אכתי קשה מלהוציאו לחוץ אי קאי אטימורין אמאי פסיל ר׳ יהודה הלא אם עשה כן לא נמנע הדם בכך מלרות וגם בשר משתרי באכילה דכיון שהוציא אימורים בחוץ הוה ליה כנטמאו אימורים או אבדו והבשר שרי לאכול ל ואי לא קאי להוציאו רק אדם אחי שפיר הכי כמ): **קסבר ר׳ יהודה בעינן מקום שיהא משולש בדם ובבשר ובאימורין.** תימה למאי דלא ידע טעמא דמקום משולש תיקשי ליה לרבנן אמאי לא חשיב [הניתנין בחוץ בפנים] חוץ למקומו דמהאי טעמא ממעטינן ליה בפירקין דלעיל (לא) ולקמן בפ׳ התערובות (דף פב:) וי״ל דס״ל דרבי יהודה הוא דלא בעי לא משום דמסקינן טעמא מסברא: **ומי אית ליה לרבי יהודה כו׳.** לריך לישב סוגיא זו לכל הלשונות שפי׳ בפירקין דלעיל (דף כט.) מקום משולש: **וחטאת שנכנס דמה לפנים פסולה.** פי׳ בקונטרס שלא מזבחנה ע״מ להכניס דמה לפנים ולא בהכנסה ממש קמשהר ליה אלא במחשבת הכנסה דהא בזביחה קאי וקא קרי ליה דבר רע אלמא מיפסיל ועוד יש לפרש דדבר רע משמע ליה לא] ע״י דבור דהיינו מחשבה ולא הכנסה ממש: **וקו״ל בשכיפר.** וא״ת למ״ד ר) שלא במקומו לא כמקומו דמי אמאי פסיל רחמנא טפי בחטאות משאר קרבנות לב] וי״ל דבשאר דמיס כשנתן ממנו על הפרכת ובין הבדים איכא למימר דיאספנו ואם לג] יש עוד דס יזרוק במקומו וכשר ובחטאת אין תקנה לדם הנשאר ד) א״נ תנא דסבר לא כמקומו דמי יסבור בחטאת דפסול אף בלא כיפר. גרו״ך: **הכא דחשובי חשיב לא כל שכן.** תימה א״כ בטלה תורת פיגול דזרק מקצת דם בחוץ או מוכל כזית בחוץ לא מיפסיל ומחשב מחשבה לד] פוסל הכי נמי הכי דמכנים בלא מכפר לא מיפסיל מחשב להכניס לה] ולכפר פוסל וי״ל דבר רע משמע דבר שהוא רע במקום אחר דהוא לו] בכיפר זה אסרתי במחשבה בשעת זביחה הכא לז] דחישב לא כל שכן דכשר דאפילו חישב ליתן בפנים על מזבח הזהב על מנת להתכפר כשר כיון דבמחשבה לא שייכא כפרה כלל אבל נתינה ממש ראויה לכפר בשום מקום: **כו׳. דאיכא למשמע מיניה דכל שכן דמחשבת הכנסה לא פסיל:**

מסורת הש״ס

ח) תו׳ דמנחות פ״ה ה״ה, ט) ת״כ צו פי״ב ה״א, י) לעיל ד. [נזיר מה: מנחות צא:], כ) [ע׳ תו׳ פסחים עח: ד״ה לימא. שהשינו אפרש״י דהכא וכן השינו לעיל ט. ד״ה ושלמים. ועוד בכ״ה ה. ד״ה שלמין], כא) [מנחות יח.], כב) [לעיל לה. וש״נ], כג) [ע׳ לעיל מז. ד״ה ואין], כד) [לעיל כט. לקמן פב:], כה) עי׳ ספרי שופטים קמז, כו) לקמן פב. ירושי׳ פסחים פ״ד ה״ט, כז) לקמן פג., כח) ויקרא יט ו, כט) לקמן נו., ל) לקמן פב:, לא) שם., לב) ד״ה ושלמים, לג) פסחים נט:, לד) לקמן פד:, לה) דף כט., לו) ר) לעיל כז., לז) וחס מפורש בסוף פרק התערובות:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ כל כמיניה לערב דמו וכו׳ שלא במקומו נמי: (ב) רש״י ד״ה לערב דמו בדם כו׳ האי כוליה משינויא כלומר ולא ליפליג: (ג) ד״ה ליתן את הניתנים וכו׳ ואי ליפלוג: (ד) ד״ה ר״י לטעמיה וכו׳ וליפלוג בליתן. נ״ב עי׳ זה בתוס׳ דף כו ע״ב:

גליון הש״ם

[תוס׳ ד״ה שיאכלוהו וכו׳ ואי לא קאי להוציאו רק אדם אחי שפיר הכי. עי׳ מנחות דף יח ע״א בתוס׳ ד״ה גזירה וכו׳]:

שינויי נוסחאות

א] להנות (ד״ה) תנהו ענין למחשבת (כתה״י): ב] בספרים ישנים לא יניח מאי לא תותירו אם אינו ענין לנותר תנהו ענין למחשבת נותר. וכן היא גירסת מהר״פ ז״ל (ש״מ). ה״ה נראה דמ״ש גיר׳ מהר״ף הוא ט״ס שהרי ממון דברי הר״פ שבחילוקים מוכח דגרים כלפנינו. וגם בב״ש נוסח זה אינו משם מהר״פ: ג] נ״א פסול ואי אתם מודים שאם הוציאו בחוץ שפסול אף חישב להוציאו בחוץ פסול אלא וכו׳ (ש״מ, וכעי״ז בבי״צ ובגליון): ד] בכי״ל ור׳ שלישי [נמקום האי סברא]: ה] בכי״ל וחשבת שחישב להכניס דמה וכו׳: ו] נ״א ולית ליה לרבי יהודה האי סברא והתנן וכו׳ (ש״מ וגליון). ועי׳ במיימוני פי״ב מהל׳ פסה״מ וכב״מ ורש״ק (גליון): ז] דעיילי עיולי (כי״ב, ג): ח] ותמורות כל״ל (ש״מ): ט] יהיו (ד״ה): י] נדל״ל כתודה [וכ״ע קלת מתוך כי״י המטושטש כלן]: יא] ל״ל דהאי (ש״מ, וכ״ה בתוס׳): יב] דיאכלוהו דהוי בבשר ואם יאכלו וכו׳ כל״ל (ש״מ). וכגליון נ״ל בבשר וכן שיאכלוהו ערלים ושיקריבוהו ערלים: יג] ליפלוג במחשב ליתן דם שלא במקומו כל״ל (*ש״מ): יד] מתני׳ (כתה״י ודי״ס). וכ״ל מתניתא: טו] ל״ל ומסקנא (ש״מ, כתה״י): טז] בחוץ כו׳ מהניתנין כל״ל (*ש״מ): יח] נ״א למקומו (ש״מ, וכ״ה בכתה״י). ועי׳ רש״י לעיל כ״ט ע״א ד״ה מיפוק לי: יט] אלה לאפוקי היכל שאין בו הקטרת אימורין ואכילת בשר הלכך וכו׳ (ש״מ): כ] אלמא בדיבורא מיפסיל כל״ל (ש״מ): כא] בהכנסה גרידתא (כי״ב, ג): כב] באם אינו ענין ומפסח כל״ל (ש״מ וכנעי״ז בצ״ק): כג] בד״ו סמוך לסופו. ונתק נתן הגיה פירש״י בפ״ק (לעיל ט.) מותר פסח: כד] דיאכלוהו דהוי בבשר ואם יאכלו טמאין כל״ל (ש״מ. וכן הגיה ברש״י): כה] או (להוציאו) [להוציאן] לחוץ כל״ל (ש״מ): כו] או הוציאם לחוץ (שמכ״י): כז] ל״ל כמחשבתו (ש״מ, הגרי״ב): כח] אבל אכתי כל״ל (ש״מ): כט] ל״ל טפי, ותיבת הכי ממתק (ש״מ): ל] בעי מקום משולש משום כו׳ [לא] ס״א משמע ליה דיבור רע דהיינו (ש״מ): לא] קרבנות דבשאר קרבנות נמי פסול וי״ל וכו׳ (ש״מ): לב] ל״ל אי אם וכו׳ (צ״ק): לג] מיכת מחשבה נמתק (ש״מ): לד] להכניס בלא מכפר פוסל כל״ל (צ״ק). ס״א להכניס שלא לכפר נמי ליפסיל וי״ל וכו׳ (ש״מ): לה] דהוא בכיפר בשנתן ממנו (ש״מ): לו] לענ״ד כאן הס״ד ומה״ד הכא (גל׳ קה״י). ועי׳ ל״ק: לח] בד׳ ולגא הגיהו כאן הרבה עפ״י גיר׳ מהר״ף שהוגה בזות ב, אבל לענ״ד א״א לגרוס כן מתמת הענין ודו״ק: מל] גר׳ כאן חסרון ואולי ל״ל הא יכול לזרוק משאר הדם ובשר:

בפנים בחוץ ואת הניתנין בחוץ בפנים שיאכלוהו טמאים שיקריבוהו טמאים ו) שיאכלוהו ערלים ושיקריבוהו ערלים לשבר עצמות הפסח לאכול הימנו נא ולערב דמו בדם הפסולים א כשר שאין מחשבה פוסלת אלא בחוץ לזמנו וחוץ למקומו ב והפסח והחטאת שלא לשמן: **גמ׳** מ״ט דרבי יהודה אמר רבי אלעזר תרי קראי כתיבי בנותר כתוב אחד אומר [1] לא תותירו ממנו עד בקר וכתוב אחד אומר [2] לא יניח ממנו עד בקר אם אינו ענין להניח א] תנהו לענין מחשבת הינוח ורבי יהודה האי קרא להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא ג) [2] ובשר זבח תודת שלמיו [3] למדנו לתודה שנאכלת ליום ולילה חליפין ד) וולדות ה) תמורות מנין ת״ל ובשר ו) חטאת ואשם מנין ת״ל זבח ומנין לרבות ז) שלמי נזיר ח) ושלמי פסח ת״ל שלמיו לחמי תודה וחלות ורקיקים שבנזיר מנין ת״ל קרבנו כולן קורא אני בהן לא יניח א״כ לימא קרא לא ב) תותירו מאי לא יניח אם אינו ענין להינוח תנהו ענין למחשבת הינוח התינח להניח להוציא מאי איכא למימר ועוד טעמא דר׳ יהודה סברא הוא דתניא ט) אמר להם רבי יהודה אי אתם מודים שאם הניחו למחר שהוא פסול אף חישב להניחו למחר פסול ג) אלא טעמא דרבי יהודה סברא הוא וניפלוג נמי ר״י בכולהו בהי ניפלוג בשובר עצמות הפסח ולאכול ממנו נא זיבחא גופיה מי מיפסיל ע״מ שיאכלוהו טמאים ושיקריבוהו טמאים זיבחא גופיה מי מיפסיל שיאכלוהו ערלים ושיקריבוהו ערלים זיבחא גופיה מי מיפסיל לישנא אחרינא כל כמיניה לערב (א) דמן בדם הפסולין י) רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם ליתן את הניתנין למעלה למטה למטה למעלה ט) רבי יהודה לטעמיה דאמר שלא למקומו נמי מקומו קרינא ביה וליפלוג בניתנין בפנים שנתנן בחוץ והניתנין בחוץ שנתנן בפנים קסבר רבי יהודה בעינן מ) מקום שיהא משולש בדם בבשר ובאימורין ומי אית ליה לרבי יהודה האי ז) סבראי) והתניא רבי יהודה אומר [3] דבר רע ריבה כאן חטאת ששחטה בדרום וחטאת ח) שנכנס דמה לפנים פסולה ולית ו) לרבי יהודה שלישי י) והתנן אמר רבי יהודה הכנים בשוגג כשר הא במזיד פסול וקו״ל י) בשכיפר השתא ומה התם ז) עיילי עיילא אי כיפר אין אי לא כיפר לא הכא דחשיב חשובי לא כל שכן תרי תנאי ואליבא דרבי יהודה וסבר ר׳ יהודה חטאת ששחטה בדרום

מז ב) ויזמירו אנשים ממנו עד הבוקר שלא אכלו כל המן שלקטו, ובלשון המשנה נמי נותר הוי אכילה כדאמר לעיל (דף פג:) אם עון נותר הרי כבר נאמר לא יאכל פי׳ עון נותר ממש לאכול חוץ לזמנו אבל לא יניח משמע לשון הנאה ממון הפסוק כמו ויניחוהו במשמר (ויקרא כד יב) אלמא משמע לשון הנאה הילכך כאם אינו ענין מוקמינן ליה למשנה היום (מהר״פ ז״ל): **אי אתם מודים כו׳.** וא״א לומר דמיכר למה לא [חישב לזרוק] אם לא שמא לא יזרוק אם לא יחשב לזרוק אם לא יחשב לזרוק אם לא יחשב ל